

תורה שבעל פה

לעולים חדשים

לקט מצוות, גמרא מסכת בבא קמא,
משנה, אגדה, מספרות השו"ת, תפילה כמפגש

הוראות

א. משך הבחינה : שתיים וחצי

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – לקט מצוות — (12x6) — 72 נקודות

א

פרק שני – גמרא מסכת בבא קמא — (12x6) — 72 נקודות

פרק שלישי – תוכני תורה שבעל פה — (14x2) — 28 נקודות

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : מילון עברי – לועזי / לועזי – עברי

חוברת דפים ממסכת בבא קמא ובה מספר השאלון

[בית הספר יצלם חוברת זו לנבחנים בגמרא]

ד. הוראות מיוחדות : אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד, יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

יש לענות על פרק ראשון או על פרק שני, לפי התכנים שלמדתם.

השאלות

פרק ראשון – לקט מצוות

(72 נקודות)

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שש מן השאלות 1-8 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. שלא לשבור עצם מן הפסח (טז)

- א. על פי ספר החינוך, מדוע התורה ציוותה לעשות גם פעולות מעשיות, ולא ציוותה רק לזכור את נס יציאת מצרים?
(5 נקודות)
- ב. כתוב בספר החינוך: "רצה הקב"ה לְזַכֹּת את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות".
הסבירו כיצד ריבוי מצוות מְזַכֶּה את ישראל.
(7 נקודות)

2. מצוות קידוש השבת בדברים (לא)

- א. את מצות קידוש השבת בדברים מקיימים שתי פעמים בשבת. כתבו את שתי הפעמים.
(2 נקודות)
- ב.
 - (1) מדוע קבעו חכמים שיש לקדש את השבת ביין?
 - (2) מהי כמות היין הנדרשת לקידוש?
 (4 נקודות)
- ג.
 - (1) הסבירו את המושג "מצות עשה שהזמן גרמא".
 - (2) מדוע מצות קידוש היום היא מצות עשה שהזמן גרמא?
 (6 נקודות)

3. מצות אהבת ישראל (רמג)

- א.
 - (1) מדוע מצוות אהבת ישראל היא "כלל גדול בתורה"?
 - (2) כתבו דוגמה משלכם (שאינה כתובה בספר החינוך) בה ניתן ליישם את המצווה "ואהבת לרעך כמוך".
(7 נקודות)
- ב. הסבירו מה שורש (=טעם) המצווה "ואהבת לרעך כמוך".
(5 נקודות)

4. מצות קידוש השם (רצו)

א. ספר החינוך מסביר את מצוות קידוש השם, על פי היחס של עבד לאדון שלו. הסבירו את דברי ספר החינוך.

(4 נקודות)

ב. לכאורה יש סתירה בין הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל" לבין הפסוק "וחי בהם".

(1) הסבירו את הסתירה בין הפסוקים.

(2) הסבירו את התשובה של ספר החינוך לסתירה זו.

(5 נקודות)

ג. מה הן שלש המצוות שעליהן נאמר שתמיד "ייהרג ואל יעבור"?

(3 נקודות)

5. שלא להונות אחד מישראל בדברים (שלח)

א. מהו שורש (טעם) המצווה "שלא להונות אחד מישראל בדברים"?

(4 נקודות)

ב. הסבירו מדוע איסור הונאת דברים הוא "לאו שאין בו מעשה".

(4 נקודות)

ג. טלי דיברה אל מיכל בצורה לא נעימה וגרמה לה צער.

לפי דעתכם, איך מיכל צריכה להגיב? נמקו את תשובתכם על פי מה שלמדתם בספר החינוך.

(4 נקודות)

6. לקרוא שמע פעמיים בכל יום (תכ)

א. בתורה נאמר שקוראים את קריאת שמע "בשכבך ובקומך", וחכמים למדו מפסוק זה מהו הזמן של קריאת שמע.

(1) מהו תחילת הזמן של קריאת שמע של ערבית, ומהו סוף הזמן של קריאת שמע של ערבית?

(2) מהו תחילת הזמן של קריאת שמע של שחרית, ומהו סוף הזמן של קריאת שמע של שחרית?

(8 נקודות)

ב. לפי ספר החינוך, מה התועלת שיש לקרוא את קריאת שמע גם ביום וגם בלילה?

(4 נקודות)

7. לעבוד את ה' בתפילה בכל יום (תלג)

א. מתי יש חובה מן התורה להתפלל, על פי הרמב"ם ועל פי הרמב"ן?

(5 נקודות)

ב.

(1) כתבו שני דברים שבגללם אדם לא יכול להתפלל.

(2) מדוע אדם צריך להתאמץ כדי להתפלל עם הציבור?

(7 נקודות)

8. לאהוב את הגרים (תלא)

א. על פי ספר החינוך, כדי לקיים את מצוות אהבת הגר:

(1) מה צריך לעשות לגר?

(2) מה אסור לעשות לגר?

(5 נקודות)

ב. ספר החינוך לומד ממצוות אהבת הגר שיש לרחם על אנשים נוספים ולאהוב אותם.

(1) מי הם האנשים האלה?

(2) מה המשותף בינם ובין הגר?

(7 נקודות)

יש לענות על פרק ראשון אן על פרק שני, לפי התכנים שלמדתם.

פרק שני – גמרא- מסכת בבא קמא

(72 נקודות)

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שש מן השאלות 9-18 (לכל שאלה - 12 נקודות)
שימו לב: יש לענות לפחות על אחת מן השאלות 15-18.

9. "הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי...לא נעל בפניה כראוי..."

א. הסבירו על פי הגמרא מה נחשב כראוי ומה אינו נחשב כראוי.
(4 נקודות)

ב. "א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה", הסבירו כיצד הסיק ר' מני:
(1) שהמשנה שלנו מדברת במציאות של בהמה מועדת.
(2) שהמשנה מסתפקת בשמירה פחותה.
(5 נקודות)

ג. רבי מני טען שהמשנה - "רבי יהודה היא...", והביא ראיה לדבריו ממקור תנאי. כתבו את המילה
ממנה רואים שמדובר במקור תנאי, וצטטו את המשפט המדויק במקור ממנו למד רבי מני את טענתו.
(3 נקודות)

10. פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים

א. "תניא רבי יהושע אומר ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים", בחרו אחד
מן הדברים:

(1) כתבו באיזו מציאות העמידה הגמרא מקרה זה למסקנה.
(2) הסבירו מדוע במקרה זה יהיה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.
(4 נקודות)

ב. "ותו ליכא...", הסבירו את שאלת הגמרא, בהסברכם בחרו את אחד המקרים עליהם מתבססת
הגמרא בשאלתה, וכתבו אותו בלשונכם.
(4 נקודות)

ג. "אין מיהא איכא טובא והני אצטריכא ליה",

(1) הסבירו בלשונכם את תשובת הגמרא,
(2) בחרו אחד מארבעת הדברים שהופיעו בברייתא של רבי יהושע בתחילת הסוגיא, והדגימו דרכו את
תשובת הגמרא.
(4 נקודות)

11. "תאני רב יוסף"-התנהגות בזמן פורענות

- א. מה דורש רב יוסף מהפסוקים הבאים :
 "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר", "והכרתי ממך צדיק ורשע".
 (4 נקודות)
- ב. מדוע בכה רב יוסף, וכיצד ניחם אותו אביו? מהי ההוכחה שהביא אביו לדבריו?
 (4 נקודות)
- ג. מה מלמדים הפסוקים הבאים לפי הברייתא? (יש לענות על 2 מתוך 3)
 (1) "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר".
 (2) "לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדך".
 (3) "מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה".
 (4 נקודות)

12. "עברה גדר ארבע אמות"

- א. "אמר רבא ד' אמות שאמרו..." מה מחדש רבא על דברי המשנה? מה הוסיף על דבריו רב פפא?
 (4 נקודות)
- ב. "אמר רב לא שנו אלא בקולחת...ושמואל אמר מתני' בנכפת..."
 (1) הסבירו על פי רש"י מה ההבדל בין אש קולחת לאש נכפת.
 (2) לפי הסבר זה, מהי מחלוקת רב ושמואל?
 (5 נקודות)
- ג. "או דרך הרבים", מיהו התנא שאמר את הדין במשנתנו שאם עברה את דרך הרבים פטור? כיצד יודעים שהוא אמר כך?
 (3 נקודות)

13. "גמל שהיה טעון פשתן... רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור"

- א. באיזה מקרה החנווני יהיה חייב גם לפי רבי יהודה? מדוע?
 (4 נקודות)
- ב. מדוע רבי יהודה פוטר בנר חנוכה?
 (2 נקודות)
- ג. "אמר רבינא...ש"מ מדרבי יהודה נר חנוכה מצווה להניחה בתוך עשרה".
 (1) כיצד למד רבינא את ההלכה המצוטטת מדברי ר' יהודה במשנה?
 (2) כיצד דחתה הגמרא את הוכחתו של רבינא?
 (6 נקודות)

14. גידול בהמות בארץ ישראל

א. "אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל", הסבירו מדוע.

(2 נקודות)

ב. בגמרא מובאים כמה מקרים שבהם מותר להשהות בהמה דקה בארץ ישראל.

(1) כתבו מקרה אחד בו מותר לכל אדם להשהות בהמה דקה בארץ ישראל, ומקרה אחד בו מותר לטבח

להשהות בהמה דקה בארץ ישראל.

(2) הגמרא מגבילה את ההיתר להשהות בהמה דקה בארץ ישראל - "ובלבד שלא ישהה את

האחרונה שלושים יום". הסבירו בלשונכם מגבלה זו.

(6 נקודות)

ג. "אבל מגדלין בהמה גסה". כתבו למה משמשת בהמה גסה, והסבירו מדוע לא גזרו חכמים שאין לגדל

בהמה גסה בארץ ישראל.

(4 נקודות)

בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י)

15. עין תחת עין - ממון

א. הגמרא מביאה ברייתא הלומדת שעין תחת עין - ממון - "דתניא יכול סימא את עינו מסמא את עינו... ת"ל {ויקרא כד-כא} מכה אדם ומכה בהמה מה מכה בהמה לתשלומין אף מכה אדם לתשלומין".

(1) כיצד נקראת דרך הלימוד בה משתמשת הברייתא?

(2) לפי מסקנת הגמרא, מהו הפסוק של מכה אדם ומהו הפסוק של מכה בהמה?

(6 נקודות)

ב. "וואם נפשך לומר..." , הגמרא מסבירה שהברייתא הביאה לימוד נוסף בגלל שיש קושי בלימוד הראשון שהברייתא עצמה הביאה.

(1) לפי מסקנת הגמרא, מהו הקושי שבגללו הברייתא הייתה צריכה לימוד נוסף ?

(2) צטטו את הפסוק ממנו לומדת הברייתא את הלימוד הנוסף, והסבירו בלשונכם את הלימוד.

(6 נקודות)

16. תשלומי ריפוי על צמחים

א. "ת"ר עלו בו צמחים מחמת המכה... שלא מחמת המכה..."

(1) על פי הברייתא, באיזו מציאות אינו חייב לשלם ריפוי לפי כל הדעות?

(2) במה נחלקו התנאים לפי רבנן דבי רב? במה נחלקו התנאים לפי רבה?

(7 נקודות)

ב. "ולרבנן בתראי...קרא למה לי", הסבירו את שאלת הגמרא ואת תשובת הגמרא לשאלה זו.

(5 נקודות)

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא ורש"י בתוספת עיון במקורות)**17. שומר אבידה**

א. עיינו בדברי התוס' שלפניכם, וענו על השאלה שלאחריהם.

"משום דעוסק במצוה- ודוקא בשעה דמתעסק בה כגון שוטח לצורכה או משום עסק שצריך לה לאבידה. אבל בשביל שאבידה בביתו לא יפטר מלמיתב ריפתא לעניא, כיון שיכול לקיים שתייהם, כדמוכח בסוכה (דף כה. ושם.) דלא נפקא לן מקרא דעוסק במצוה פטור מן המצוה אלא דוקא היכא שאינו יכול לקיים שתייהם. וסברא הוא- דאטו אדם שיש לו תפילין בראשו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו יפטר מן המצוות".

[תוס', מסכת בבא קמא דף נו ע"ב, ד"ה בההיא]

על פי התוס', "העוסק במצווה"- באיזה מצב הוא יהיה פטור מלקיים מצווה אחרת, ובאיזה מצב הוא יהיה חייב בכל זאת? כתבו דוגמה לכל מצב (לא מדינו של שומר אבידה).

(4 נקודות)

ב. עיינו בדברי הר"ן שלפניכם, וענו על השאלה שלאחריהם.

"לפיכך נראה לי דהעוסק במצווה פטור מן המצווה אף על פי שיכול לקיים את שתייהן... דודאי בשעה שהאבידה משומרת בתיבתו לא מפטר דעוסק במצווה אמרינן ולא מקיים מצווה. ומי שאבידה אצלו אף על פי שהוא מקיים מצווה אינו עוסק בה אלא בשעה שמנערה לצרכה, ובההיא שעתא ודאי פטור למיתב פרוטה לעני, אף על פי שאפשר לקיים את שתייהן ולחזור לנערו, אלא בההיא גוונא לא שכיח".

[רבנו ניסים, הר"ן, מסכת סוכה, דף יא ע"א מדפי הרי"ף]

על פי הר"ן, מהו ההבדל בין עוסק במצווה למקיים מצווה? לפי הבדל זה מתי אדם יהיה פטור ממצווה אפילו כשיכול לקיים את שתי המצוות?

(4 נקודות)

ג. עיינו בדברי הקהילות יעקב שלפניכם, וענו על השאלה שלאחריהם.

והנה בענין עוסק במצווה פטור ממצווה איכא פלוגתא אי פטור גם היכא דאפשר לקיים שניהם... ונראה דדעת התוס' הוא דעוסק במצווה פטור ממצווה השנית מטעם אנוס, שאנוס הוא מלעשות מצווה השנייה מחמת טרדת העסק במצווה ראשונה. ואע"פ שאינו אנוס גמור, שווייה רחמנא להאי טרדה בגדר אנוס. ולכן כשאפשר לקיים שניהם חייב. ודעת הר"ן ז"ל הוא דעוסק במצווה הוא פטור גמור, דרחמנא פטריה משאר מצוות בעידנא דעסוק בראשונה. ולכן פטור אפילו באפשר לקיים שניהם בלא גרעון.

[הרב יעקב ישראל קנייבסקי (הסטייפלר), קהילות יעקב, מסכת ברכות סימן טז (מהדורה ישנה : סימן כה)]

מהי סיבת הפטור של העוסק במצווה מלקיים מצווה אחרת על פי התוס' ועל פי הר"ן?

(4 נקודות)

18. מציל עצמו בממון חברו, ונוטל רכוש חברו על מנת לשלם (ס ע"ב.)

א. הסבירו את שאלתו של דוד: "מהו להציל עצמו בממון חברו", ואת תשובת הסנהדרין: "אסור להציל עצמו בממון חברו", לפי רש"י (ד"ה ויצילה) ולפי תוספות ד"ה "מהו".
(4 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרמב"ם שלפניכם, וענו על השאלה שלאחריהם.
אסור לגנוב כל שהוא דין תורה. ואסור לגנוב דרך שחוק, או לגנוב על מנת להחזיר, או לגנוב על מנת לשלם, הכל אסור, שלא ירגיל עצמו בכך.

[רמב"ם הלכות גניבה פרק א הלכה ב]

מהו המכנה המשותף לכל המצבים המובאים בדברי הרמב"ם (דרך שחוק, לגנוב על מנת להחזיר ועל מנת לשלם).
(3 נקודות)

ג. עיינו בדברי הרא"ש שלפניכם, וענו על השאלות שלאחריהם.

מהו לחלופי שעורים דישראל בעדשים דפלשתים כדי להאכיל לבהמתו? ושלחו ליה דאסור לגזול על מנת לשלם, שנאמר: "חבול ישיב רשע, גזילה ישלם" (יחזקאל לג, טו). ויראה דמייירי שעדיין לא היו מזומנין, אלא רצו ליקח גדישים של שעורים דישראל, ולכשיזדמן להם גדישים דעדשים דפלשתים יחזירו להם. אבל אם היו גדישין דעדשים מזומנין, אפילו אין בעלי גדישין שעורים לפנינו מותר לזכות להן גדישין של עדשים על ידי אחר וליקח גדישין של שעורים, דזכות הוא לו, דעדשים עדיפי טפי. וכן משמע לישנא דקרא: "חבול ישיב רשע, גזילה ישלם" דמשלם אחר שכבר גזלו.

[רבנו אשר, רא"ש, מסכת בבא קמא פרק ו סימן יב]

(1) ע"פ הראש, באיזה מצב מותר ליטול רכוש של אחר על מנת לשלם?

(2) הרא"ש כתב- "זכות הוא לו". לאיזה עיקרון הלכתי רומז הרא"ש, ומהי הזכות כאן?
(5 נקודות)

פרק שלישי - תוכני תורה שבעל פה

(28 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 19-30 (לכל שאלה 14 נקודות).

משנה

19. מסכת שבת

א. "המנכש והמקרסס והמזרד... חייב" (פרק י"ב, משנה ב).

(1) הסבירו בלשונכם שתיים מן המלאכות המוזכרות בציטוט שלפניכם.

(2) מהו השיעור שחייבים עליו במלאכות אלו?

(4 נקודות)

ב. "הכותב שתי אותיות בהעלם אחד" (שם, משנה ד).

(1) הסבירו את הביטוי "בהעלם אחד".

(2) "כתב במשקין, במי פירות, באבק דרכים..." (שם, משנה ה).

מהו הדין במקרים אלה, ומדוע?

(5 נקודות)

ג. "כתב אות אחת נוטריקון" (שם)

(1) הסבירו את המקרה.

(2) חכמים ורבי יהושע בן בתירא נחלקו מהו הדין במקרה זה. נמקו את שתי הדעות.

(5 נקודות)

20. מסכת סנהדרין

א. "כיצד מאיימין את העדים על דיני נפשות? היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן: שמא תאמרו מאומד,

ומשמועה, עד מפי עד, ומפי אדם נאמן שמענו".

(1) הסבירו מהי עדות "מאומד".

(2) הסבירו מהי עדות של "עד מפי עד".

(6 נקודות)

ב. על פי מה שכתוב בהמשך המשנה, הסבירו מדוע עדות שקר בדיני נפשות חמורה יותר מעדות שקר

בדיני ממונות.

(4 נקודות)

ג. "לפיכך נברא אדם יחידי".

במשנה מובאים ארבעה נימוקים לכך שאדם נברא יחידי. הסבירו אחד מן הנימוקים.

(4 נקודות)

21. מסכת אבות

- א. "הו' זהירין ברשות..." (פרק ב', משנה ג).
 (1) הסבירו את הנחיית המשנה. בתשובתכם הסבירו את המילה "רשות".
 (2) על פי המשך המשנה, מהו הטעם להנחיה זו?
 (5 נקודות)
- ב. "הוא היה אומר, עשה רצונו כרצונך..." (שם, משנה ד).
 (1) הסבירו הנחיה זו, על פי רבנו עובדיה מברטנורא.
 (2) על פי המשך המשנה, מהו השכר המובטח למי שפועל לפי הנחיה זו?
 (5 נקודות)
- ג. "בטל רצונך מפני רצונו..." (שם).
 (1) הסבירו הנחיה זו.
 (2) על פי המשך המשנה, מהו השכר המובטח למי שפועל לפי הנחיה זו?
 (4 נקודות)

אגדה

22. צדקה וחסד

- א. "נוח לו לאדם שימסור עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים". (כתובות, דף סז, ע"ב).
 כתבו מאיזה סיפור בתורה לומדים את המאמר המצוטט, והסבירו כיצד לומדים מסיפור זה את המאמר המצוטט.
 (3 נקודות)
- ב. בסיפור שבגמרא על מר עוקבא ואשתו באות לידי ביטוי שתי דרכים לנתינת צדקה.
 (1) ציינו שני הבדלים בין הדרך שבה נתן מר עוקבא צדקה ובין הדרך שבה נתנה אשתו צדקה.
 (2) הסבירו יתרון אחד של כל אחת מן הדרכים לנתינת צדקה.
 (6 נקודות)
- ג. מר עוקבא ואשתו ברחו מן העני ונכנסו לתנור.
 הרב יוסף חיים בפירושו "בן יהוידע" מקשה על מעשה זה:
 "ואף על גב דהכא, בעובדא דמר עוקבא (=שכאן, במעשה של מר עוקבא), לא היו רבים אלא הוא ואשתו..."
 הסבירו בלשונכם את הקושי המוזכר בדבריו של הרב יוסף חיים, וכתבו את תשובתו על קושי זה.
 (5 נקודות)

23. רב ותלמיד

א. "יוסי בן יועזר איש צרדה אומר: יהי ביתך בית ועד לחכמים, והווי מתאבק בעפר רגליהם..."

(אבות, פרק א', משנה ד')

על פי הרב חיים מוולוז'ין ("רוח חיים"), הביטוי שבדברי יוסי בן יועזר "והווי מתאבק בעפר רגליהם" הוא הדרכה ליציאה ל"מלחמת מצוה".

(1) I. מי הם שני הצדדים במלחמה זו, ומהי המטרה של מלחמה זו?

II. על פי הרב חיים מוולוז'ין, כיצד "נלחמים" בחכמים שחיו בדורות קודמים?

(2) I. איזו תוצאה לא רצויה עלולה להיגרם ממלחמה זו?

II. מהי הדרך להימנע מתוצאה זו? בססו את תשובתכם על דברי יוסי בן יועזר "והווי מתאבק בעפר רגליהם".

(10 נקודות)

ב. הרב יוסף דב סולוביצ'יק כתב:

"היהדות פיתחה השקפה מקורית מופלאה, לאמור: ברכת 'פרו ורבו' לא נתייחדה לעולם הטבע בלבד, אלא אף בעולם הרוחני מטאפיזי מהדהדת ברכתו זו..." (ימי זיכרון, עמ' 31).

על פי הרב יוסף דב סולוביצ'יק, הסבירו כיצד ברכת "פרו ורבו" באה לידי ביטוי בקשר שבין הרב לתלמידו.

(4 נקודות)

24. רבן יוחנן בן זכאי

א. בעת המצור על ירושלים ביקש רבן יוחנן בן זכאי מאספסיינוס שלוש בקשות. מה הן שלוש הבקשות? (3 נקודות)

ב.

(1) הסבירו את הביקורת של רבי עקיבא על בקשותיו של רבן יוחנן בן זכאי.

(2) על פי הגמרא, מה היה יכול רבן יוחנן בן זכאי להשיב לרבי עקיבא על ביקורת זו? (6 נקודות)

ג. לפני שנפטר רבן יוחנן בן זכאי הוא אמר: "... ולא עוד, אלא שיש לפניי שני דרכים... ואיני יודע באיזו מוליכים אותי..."

לפי הרב יוסף דב סולוביצ'יק, הסבירו מדוע חשש רבן יוחנן בן זכאי. (5 נקודות)

מספרות השו"ת**25. מנהגי עדות ונוסח התפילה**

- א. לפניכם שלושה פסוקים: (1) "אל תטוש תורת אמך". (2) לא תתגודדו". (3) "ברוב עם הדרת מלך". הסבירו מה לומדים מכל אחד מפסוקים אלו בנוגע לקביעת נוסח התפילה בבית כנסת חדש. (9 נקודות)
- ב. הרב נחום רבינוביץ' כתב שבתקופתנו- תקופת קיבוץ גלויות נוצר מצב שכמעט בכל ישוב חדש יש אנשים מקהילות שונות בעולם שנוסח התפילה שלהם שונה זה מזה. לפי הרב נחום רבינוביץ', כיצד ראוי לנהוג בענין נוסח התפילה בישובים חדשים כאלה? (5 נקודות)

26. מעסיקים ועובדים

- א. "כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו...והיה בך חטא" (דברים כד, טו). כתבו שני פירושים לפסוק, והסבירו על פי פירושים אלו את מצוות התורה לשלם את שכר העובד בזמן. (7 נקודות)
- ב. הסבירו מה הוא "עובד קבלן". (3 נקודות)
- ג. על המעסיק בפועל חלה הן חובה מוסרית והן איסור ביחס לזכויותיו של עובד הקבלן. (על פי דברי הרב אורי סדן - תחומין) הסבירו מה היא החובה המוסרית, ומהו האיסור שחל על המעסיק. (4 נקודות)

27. סיכון עצמי להצלת הפרט והכלל

- א. "דין התורה בזה הוא שבמלחמה ובשדה קרב אין דין של יוחי בהם' ואין דין של 'חייך קודמים'". (הרב אליעזר וולדינברג) (1) הסבירו מהו דין: "יוחי בהם", ומהו דין "חייך קודמים". (2) מדוע דינים אלה לא חלים בעת מלחמה? כתבו שני נימוקים. (8 נקודות)
- ב. האם מותר לתרום איבר להצלת חבר? הבא שתי סיבות בעד ושתי סיבות נגד. (6 נקודות)

תפילה כמפגש

28. ברכות קריאת שמע

- א. שתי הברכות שנאמרות לפני קריאת שמע של שחרית הן ברכת "יוצר אור" וברכת "אהבת עולם".
הברכות האלה הן מעין הקדמה לפסוק הראשון של קריאת שמע: "שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד".
(1) לאילו ממילות הפסוק קשורה ברכת "יוצר אור", ומהו הרעיון המשותף לברכה זו ולמילות הפסוק שאליו היא קשורה?
(2) לאילו ממילות הפסוק קשורה ברכת "אהבת עולם", ומהו הרעיון המשותף לברכה זו ולמילות הפסוק שאליו היא קשורה?
(6 נקודות)
- ב. מה הן שתי הבקשות בברכת "אהבת עולם" שנאמרת לפני קריאת שמע של שחרית?
(4 נקודות)
- ג. שתי הברכות שנאמרות לאחר קריאת שמע של ערבית הן "גאל ישראל" ו"השכיבנו מהו התוכן של כל אחת מן הברכות האלה?
(4 נקודות)

29. קריאת שמע

- א. כתבו שתי כוונות שיש לכוון בקריאת שמע.
(4 נקודות)
- ב. רבי יהושע בן קרחה מסביר מהו הנושא המרכזי של כל אחת מפרשות שמע.
לפי דבריו כתבו:
(1) במה עוסקת פרשת "שמע"?
(2) במה עוסקת פרשת "והיה אם שמוע"?
(3) במה עוסקת פרשת "ויאמר"?
(6 נקודות)
- ג. "צריך לסמוך גאולה לתפילה" – הסבירו מה הכוונה לסמוך גאולה לתפילה.
(4 נקודות)

30. תפילת העמידה

- א. (1) מדוע בשלוש הברכות הראשונות בתפילת שמונה עשרה לא מבקשים בקשות?
(2) מדוע בשלוש הברכות האחרונות בתפילת שמונה עשרה לא מבקשים בקשות?
(5 נקודות)
- ב. כתבו שני מקומות שבהם יכולים להוסיף בקשות אישיות בתפילה.
(5 נקודות)
- ג. על פי חכמים תפילת הלחש בשמונה עשרה היא העיקר. אם כן, מדוע תיקנו את חזרת הש"ץ?
(4 נקודות)

בהצלחה!